

Tic és Tourette szindróma: fontos információk betegek részére

MI A TIC?

A tic akaratlan mozdulat, melyet a betegek nem mindig tudnak kontrollálni. Gyakran egy belső késztetés előzi meg, és megkönnyebbülés követi. Időnként rövid időre akaratlagosan leblokkolhatók.

A tic jellemzője lehet:

- hirtelen, gyors
- ismétlődő, sztereotip (minden alkalommal ugyanúgy zajlik)
- cél nélküli, nem ritmusos
- egyszerű vagy összetett.

Egyszerű tic-ek hirtelen jelennek meg, általában hetekig vagy hónapokig tartanak. A leggyakoribb egyszerű tic-ek a pislogás, a szemöldök felhúzása, vállrándítás, hirtelen fej- és nyakfordítás, rándítás. Gyakori egyszerű vokális tic-ek a torokköszörülés, köhintés, szipogás, ásítás.

A komplex motoros tic-ek céltudatosabbnak tűnő mozgáselemekből is állhatnak, mint például a grimaszolás, dobolás, járás (szokatlan, bizzar mozdulatokkal), körözés, ugrálás, rúgás, ütés. A komplex vokális tic során a betegek szavakat vagy frázisokat (echolalia), néha társadalmilag nem elfogadott kifejezéseket, káromkodást ismétlhetnek (coprolalia).

MI A TOURETTE SZINDRÓMA?

A Tourette szindróma (TS) vagy más néven Gilles de la Tourette szindróma általában 4-6 éves kor körül kezdődik, a tünetek pedig 10-12 éves korban a legsúlyosabbak. A betegség definíciója szerint a tic-eknek 18 éves kor előtt kell megjelenniük. Fiúgyermeknél sokkal gyakoribb, mint lányoknál. A betegek egyszerű vagy komplex, motoros és vokális tic-ek kombinációját észlelhetik, melyeknek legalább egy éve fenn kell állniuk a diagnózis felállításához. Ezekhez viselkedészavar, például szorongás, kényszerbetegség is társulhat.

MI OKOZZA A TIC-EKET ÉS A TS-T?

A tic-ek és a TS oka nem ismert. Gyakran öröklődnek, a családban halmozódnak.

MINDEN TIC EGYBEN TOURETTE SZINDRÓMÁT IS JELENT?

A tic nem minden esetben Tourette szindróma tünete. A TS diagnózisának felállításához kritérium, hogy a betegeknek több mint egy tic-jük legyen (vokális tic is), több mint egy évig. A

tic-ek gyakoriak, minden ötödik gyermeknél jelentkezhetnek, de a TS ennél sokkal ritkább.

LÉTEZIK-E KEZELÉS?

A tic-ek miatt gyakran semmilyen kezelés nem szükséges. A motoros, vokális tic-ek, a TS kezelése attól függ, hogy a tünetek milyen mértékben befolyásolják az érzelmi vagy szociális életet. Ha a tic-ek nem okoznak jelentős lelki megterhelést és nem zavarják a mindennapi életet, akkor csak támogatásra, tájékoztatásra és megnyugtatóra van szükség. A beteg környezetében élők felvilágosítása csökkentheti a szociális megbélyegzettséget, ehhez az orvosok, pszichológusok, szociális munkások együttműködése szükséges. A családtagokat és a tanárokat informálni kell arról, hogy a tic-ek akaratlanok. Így elkerülhető, hogy a gyermek önbecsülésében maradandó károsodás alakuljon ki.

A kezelés akkor indokolt, ha a tic-ek

- jelentős kényelmetlenséget okoznak
- zavarják a napi aktivitást, az iskolai teljesítményt
- szociális elszigetelődéshez, depresszióhoz vezetnek.

Az egyik lehetőség tic-ek csökkentésére az átfogó viselkedésterápia TS-ban. Ennek lényege a tudatosságra nevelés. Megtanulnak egy speciális cselekvéssort, melyet a tic-késztetéskor végezhetnek, hogy legátolják annak megjelenését. Ha ez a terápia nem vezet célra, néhány gyógyszer is hatásos lehet. A gyógyszerek mellékhatásokat okozhatnak, emiatt rendszeres orvosi konzultációra van szükség. Ilyen gyógyszer a clonidin, guanfacin, clonazepam vagy más szorongáscsökkentő szerek (főleg, ha a szorongás is fennáll) illetve az antipszichotikumok (szedésük mellett mellékhatásokkal kell számolni). A gyógyszeres kezelésre sem javuló tünetek esetén mély agyi stimuláció is felmerülhet.

MIÉRT TARTOZIK A TOURETTE SZINDRÓMA A NEUROPSZICHIÁTRIAI BETEGSÉGEK KÖZÉ?

A neuropszichiátriai betegségek olyan idegrendszeri betegségek, amelyek magatartászavarral járnak. A TS betegek több mint felénél alakul ki a viselkedés zavara, leggyakrabban a figyelemhiányos hiperaktivitás (ADHD) és az obszesszív-kompulzív vagy kényszerbetegség (OCD). Ezen kívül előfordulhat depresszió, az indulatok kezelésének nehézsége, személyiségzavar, szándékos önsértés és alvászavar is. Ezek a tünetek kezelhetők, konzultáljon orvosával.

International Parkinson and
Movement Disorder Society

Tic és Tourette szindróma: fontos információk betegek részére

MIRE SZÁMÍTSON, AKINEK TIC-JEI VAGY TS- JA VAN?

A tic-ek gyakran csak átmenetiek. A tic-ek és a TS tünetei sok esetben fokozatosan csökkennek az életkor előrehaladásával és felnőttkorra teljesen megszűnnek.